

Gammelnorsk ordliste

…⋮⋮ | 1. utgave

SUBSIDIÆRYTELSEN
UNDERRETTE NÆRSTÅENDE
RESTARBEIDSEVNEN
BYRDEFULL **KOMPENSASJONSGRAD** KLAGEADGANG
FORHOLDSMESSIG LIVSOPPHOLD

Gammelnavsk ordliste

1. utgave

Gammelnavsk:

Ord og uttrykk som sier noe på en vanskeligere måte enn nødvendig i brev, chat og all annen kommunikasjon fra NAV.

NAV © 2021
1. utgave, juli 2021

Design: Magdalene Eldevik Kjosar
Printet i Norge, Arendal

Innhold

Forord	2
Takk til.....	3
Angående.....	4
Dekke	4
Etterskuddsvis	5
Fortielse	5
Forutsetninger, hensiktsmessig.....	6
Forutsetter	6
Fremkomme, befinne seg	7
Gjøre oppmerksom på	7
Gå frem av.....	8
I medhold av.....	8
Innsyn	9
Iverksetting.....	9
Klageadgang.....	10
Krav på	10
Nedsatt arbeids- og inntektsevne.....	11
Oppgjøret, underette	11
Skjønnsmessig, lovstridig	12
Stille krav, mottaker, med mindre, tale imot.....	12
Subsidiær ytelse	13
Særskilt.....	13
Ta sikte på	14
Tannbehandlingsoverslag, hjemmel	14
Tilsi	15
Tilstrekkelig	15
Tilrettelegge / legge til rette.....	16
Tiltakskonsulent, forutsette, vesentlig, medføre.....	16
Uforholdsmessig, byrdefull.....	17
Unnlate	17
Uprüfing av arbeidsevne.....	18
Veiledende satser	18
Vesentlig	19
Vilkår	19
Ytelse.....	20
Ytes	20
NAVs standard for språk og formidling bygger på tre hovedprinsipper.....	22
Litt om lover og paragrafer	23
Notater – nynavnske forslag.....	24
Stikkordsliste	28

Forord

Gratulerer! Du holder den første utgaven av Gammelnavsk ordliste i hendene. Det er trolig ikke den siste versjonen, men nå er vi gang!

Vi vet at det kan være utfordrende å forstå brev fra NAV. Det er ikke fordi vi i NAV ønsker at det skal være slik. Likevel skriver vi ofte vanskelig og det kan være flere grunner til at det blir slik. Denne ordlisten er ett av mange tiltak vi nå gjør for jage det gammelnavske ut av brevene og kontorene våre.

Vårt ønske er at denne ordlisten skal være en hjelp og inspirasjon til alle som jobber i NAV og skriver til mennesker som trenger NAVs tjenester. Den er ingen fasit, men forslag til hvordan vi kan forenkle og gjøre språket vårt mer forståelig for alle.

Gammelnavsk ordliste er resultatet av et godt samarbeid mellom Arendal Voksenopplæring, NAV Arendal og NAV Agder. Sentral i arbeidet er Nihal Yigrít, som er deltaker ved Arendal voksenopplæring. Hun følger et kurs for høyt utdannede flyktninger og innvandrere, og som del av kurstilbudet drømte hun om språkpraksisplass på NAV. Hos NAV Agder har Nihal gått gjennom en rekke vedtaksbrev med vanskelig språk, og merket av ord og uttrykk som hun ikke forstod. De vanskelige ordene og uttrykkene hun fant i flest vedtak ble siden samlet i ett dokument.

Gjennom fire språkverksteder har en gruppe høyt utdannede deltakere ved Arendal voksenopplæring, sammen med ansatte fra NAV Arendal og NAV Agder, gått gjennom disse gammelnavske ordene og uttrykkene. Vi har forestått endringer og forenklinger. Ofte har vi skrevet hele setninger om. Vi har lært mye gjennom denne prosessen, og deltakerne har gjort en helt fantastisk innsats.

NAV takker for hjelpen til å gjøre oss bedre til å kommunisere med dem som trenger oss.

Arendal Voksenopplæring takker deltakere ved skolen som har brukt sin kompetanse og erfaring til å hjelpe et svært viktig arbeid.

Gammelnavsk ordliste er et strålende eksempel på hva vi kan få til når ressurser settes i samspill.

Vi håper mange får nytte av denne ordlisten!

Asle Stalleland

Prosjektleder, Klart språk
NAV Agder

Hilde Mjøs

Samfunnkontakt
Arendal voksenopplæring

Takk til

Vi i NAV ønsker å rette en stor takk til de som har deltatt i arbeidet med
«gammelnavsk ordliste»:

Iryna Konnestad
Oksana Magnussen
Enes I
Bilge Yaldiz
Yunus Yigit
Hayat Ghazal
Meral Boy
Nihal Yigit
Marvil Mallillin
Cathrine Lindland
Magdalene Eldevik Kjosar

A

Angående

Gammelnavsk:

Dersom du har behov for å snakke med noen angående din økonomiske situasjon, kan du ringe 55 55 33 39.

Klart språk:

Dersom du har behov for å snakke med noen om den økonomiske situasjonen din, kan du ringe 55 55 33 39.

D

Dekke

Gammelnavsk:

Utgifter i forbindelse med deltagelse i kvalifiseringsprogrammet kan dekkes etter avtale med programveileder. Eksempel på dette kan være utgifter til buss-kort, trening, undervisningsmateriell, arbeidsklær og liknende.

Klart språk:

NAV kan betale utgifter du har som deltaker i kvalifiseringsprogrammet. Dette må du avtale med veilederen din på forhånd.

E

Etterskuddsvis

Gammelnavsk:

Stønaden utbetales etterskuddsvis og er skattepliktig, jf. § 39. Ved ugyldig fravær reduseres stønaden tilsvarende, jf. §§ 36 og 35.

Klart språk:

Du får første utbetaling (dato). Du må betale skatt av stønaden. Hvis du har ugyldig fravær, kan stønaden bli mindre.

F

Fortielse

Gammelnavsk:

Uriktige opplysninger og fortielse av opplysninger, jf. lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsetaten § 23, kan medføre politianmeldelse.

Klart språk:

Dersom du gir uriktige opplysninger og holder tilbake eller skjuler opplysninger, kan vi anmelder deg til politiet.

F

Forutsetninger, hensiktsmessig

Gammelnavsk:

Innholdet i programmet skal tilpasses den enkeltes behov og forutsetninger.

Programmet skal være helårig og på full tid.

Programmet skal angi et hensiktsmessig starttidspunkt basert på en individuell vurdering.

Ved gjennomført eller avbrutt program skal det utstedes et deltakerbevis.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om programmets innhold.

Klart språk:

Innholdet i programmet skal tilpasses den enkeltes behov og hva man må gjøre. Programmet skal:

- være helårig og på full tid.
- starte på et tidspunkt som er bestemt etter en individuell vurdering.

Hvis du gjør ferdig eller slutter i programmet, skal du få deltakerbevis. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om programmets innhold.

Forutsetter

Gammelnavsk:

Programmet forutsetter at du innenfor vedtaksperioden deltar i avtalte tiltak.

Klart språk:

Vi krever at du deltar på avtalte aktiviteter i den perioden vedtaket er satt til.

F

Fremkomme, befinne seg

Gammelnavsk:

Det fremkommer ikke opplysninger i saken som tilsier at du befinner deg i en slik situasjon at kravet om lov om sosiale tjenester i NAV § 19 ”særlige tilfeller” er oppfylt.

Klart språk:

Det er ikke opplysninger i saken som viser at du er i en slik situasjon at kravet om lov om sosiale tjenester i NAV § 19 ”særlige tilfeller” er oppfylt.

G

Gjøre oppmerksom på

Gammelnavsk:

Du må søke bostøtte på nytt for ditt nye leieforhold. Vi gjør oppmerksom på at du må gi beskjed til NAV dersom din bostøtte endres.

Klart språk:

Dette må du gjøre:

- Søke bostøtte på nytt
- Gi beskjed til NAV hvis din bostøtte endres

G

Gå frem av

Gammelnavsk:

Du tjener på å jobbe, men husk å informere din veileder og skrive timene i meldekortet når du får lønn fra arbeidsgiveren din. Da endrer vi utbetalingen din. Dette går frem av lov om sosiale tjenester i NAV og § 37.

Klart språk:

Du tjener på å jobbe, men husk å informere din veileder og skrive hvor mange timer du har jobbet i meldekortet. Da endrer vi utbetalingen din.

I medhold av

Gammelnavsk:

I medhold av Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 29 innvilges kvalifiseringsprogram.

Klart språk:

Vi innvilger kvalifiseringsprogram etter Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 29.

Innsyn

Gammelnavsk:

Du kan avtale med veilederen din for å få innsyn i saken din, etter forvaltningsloven § 8 og 19

Klart språk:

Du kan avtale med veilederen din for å se dokumentene i saken din.

Iverksetting

Gammelnavsk:

Kommunen skal tilrettelegge og iverksette kvalifiseringsprogram for person som omfattes av bestemmelsene i § 29 og 30 fra det tidspunkt kvalifiseringsprogrammet angir, men senest innen seks måneder etter at søknad om deltagelse har kommet inn.

Klart språk:

Kvalifiseringsprogrammet skal være individuelt tilpasset, og skal starte senest seks måneder etter at du har søkt.

K

Klageadgang

Gammelnavsk:

Klageadgang

Dette vedtaket kan påklages til statsforvalteren, jf. Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 47. Klagefristen er tre uker etter at deltakeren har mottatt melding om vedtaket.

Klart språk:

Du kan klage

Du kan klage på dette vedtaket til statsforvalteren. Fristen for å klage er tre uker etter at du har fått melding om dette vedtaket.

Dette står det mer om i loven om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 47.

Krav på

Gammelnavsk:

Kommunen kan vedta trekk i fremtidig ytelse dersom du har fått utbetalt høyere stønad enn du har krav på.

Klart språk:

Du har rett til økonomisk hjelp, men hvis du har fått høyere stønad enn du har rett til, må du betale det tilbake.

N

Nedsatt arbeids- og inntektsevne

Gammelnavsk:

Kvalifiseringsprogram gjelder for personer i yrkesaktiv alder med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og ingen eller begrensede ytelsjer til livsopphold etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven.

Klart språk:

Kvalifiseringsprogram gjelder for personer i yrkesaktiv alder som har en redusert evne til å jobbe og skaffe seg inntekt. Programmet gjelder også for personer som ikke har rett på stønader som kan forsørge dem.

O

Oppgjøret, underette

Gammelnavsk:

Behandlingen må være fullført, og spesifisert faktura mottatt innen 6 måneder fra vedtaksdato. Tannlegen er underrettet om vedtaket, og oppgjøret blir sendt direkte til tannlegen.

Klart språk:

Behandlingen må være fullført, og vi må få en detaljert faktura innen 6 måneder fra dato vedtaket ble gjort. Tannlegen er informert om vedtaket. Betalingen blir sendt direkte til tannlegen.

S

Skjønnsmessig, lovstridig

Gammelnavsk:

Statsforvalteren kan omgjøre dette vedtak dersom det er lovstridig eller om det bygger på en skjønnsmessig vurdering som er åpenbart urimelig. Klagefristen er 3 uker.

Klagen sendes til NAV Stedby. NAV Stedby vil kunne gi nødvendig råd og veiledning.

Klart språk:

Statsforvalteren kan endre dette vedtaket hvis det ikke følger loven, eller om vurderingen er klart urimelig. Hvis du ønsker å klage, må du gjøre det innen 3 uker. Klagen sendes til NAV Stedby. Hvis du trenger hjelp med klagen, kan du ta kontakt med NAV Stedby.

Stille krav, mottaker, med mindre, tale imot

Gammelnavsk:

Det stilles krav om at mottakere av sosialhjelp skal være i arbeidsrettet aktivitet med mindre tungtveiende grunner taler imot det.

Klart språk:

For å få sosialhjelp må man være i arbeidsrettet aktivitet. Vi kan gjøre unntak fra denne regelen, hvis det er gode grunner til det.

S

Subsidiær ytelse

Gammelnavsk:

Sosialhjelp skal være en subsidiær ytelse, og alle andre reelle muligheter skal være forsøkt før økonomisk sosialhjelp.

Klart språk:

Alle andre muligheter til å få inntekt skal være forsøkt før økonomisk sosialhjelp.

Særskilt

Gammelnavsk:

Programmet kan gis for en periode på inntil ett år og kan etter en ny vurdering forlenges med inntil ett år. Programmet kan etter en særskilt vurdering forlenges utover to år. Godkjent permisjon kommer i tillegg.

Klart språk:

Programmet kan gis for en periode på inntil ett år. En ny vurdering kan forlenge programmet med inntil ett år, og en individuell vurdering kan forlenge programmet utover to år. Hvis du får godkjent permisjon, kommer denne tiden i tillegg.

T

Ta sikte på

Gammelnavsk:

De som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter, har krav på økonomisk stønad. Stønaden bør ta sikte på å gjøre vedkommende selvhjulpen.

Klart språk:

Du har rett på økonomisk stønad hvis du ikke har arbeidsinntekt eller andre stønader fra NAV til å betale dine levekostnader. Målet med stønaden er at du skal klare deg selv økonomisk.

Tannbehandlingsoverslag, hjemmel

Gammelnavsk:

NAV Stedby har innvilget din søknad om dekning til tannbehandling i henhold til godkjent tannbehandlingsoverslag, som vist ovenfor med hjemmel i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen paragraf 18.

Klart språk:

NAV Stedby har godkjent søknaden din om å få hjelp til å betale tannbehandling. Vi har tatt utgangspunkt i den godkjente beregningen av hvor mye tannbehandlingen koster, og NAV betaler tannbehandlingen din.

T

Tilsi

Gammelnavsk:

Søknaden din avslås. Vi er ikke kjent med opplysninger som tilsier at vi burde vurdert saken på annen måte.

Klart språk:

Søknaden din avslås. Vi vet ikke om opplysninger som viser at vi burde vurdert saken på annen måte.

Tilstrekkelig

Gammelnavsk:

Du har egen inntekt, og har vanligvis tilstrekkelig økonomi til å klare deg selv. Tannbehandlingen er for dyr til at du kan klare å betale hele behandlingen. Vi dekker derfor deler av utgiften.

Klart språk:

Du har egen inntekt, og har vanligvis nok penger til å klare deg selv. Tannbehandlingen er så dyr at du ikke kan klare å betale hele behandlingen. Derfor betaler vi deler av utgiften.

T

Tilrettelegge / legge til rette

Gammelnavsk:

Vi kan kun gjøre unntak fra aktivitetsplikten dersom du av medisinske grunner ikke kan prøve deg i arbeid eller arbeidsgiveren din ikke kan tilrettelegge for deg.

Klart språk:

Vi kan gjøre unntak fra aktivitetsplikten hvis:

- du ikke kan jobbe av medisinske grunner
- arbeidsgiveren din ikke kan tilpasse arbeidsoppgavene for deg.

Tiltakskonsulent, forutsette, vesentlig, medføre

Gammelnavsk:

Planen kan endres etter avtale mellom deltaker og tiltakskonsulent. Deltakelse i programmet forutsetter fulltids-deltakelse i programmet slik dette er avtalt. Vesentlig fravær kan medføre stans av deltakelse i programmet.

Klart språk:

Planen kan endres etter avtale mellom deltaker og NAV. Du må være med i programmet på fulltid. Høyt fravær kan føre til at du ikke lenger får delta i programmet.

U

Uforholdsmessig, byrdefull

Gammelnavsk:

De må ikke være uforholdsmessig byrdefulle for stønadsmottakeren eller begrense hans eller hennes handle- og valgfrihet på en urimelig måte.

Klart språk:

De må ikke være altfor vanskelige for personen eller begrense hans eller hennes handle- og valgfrihet på en urimelig måte.

Unnlate

Gammelnavsk:

Du plikter å informere om endringer i inntekter/formue og sivilstatus. Du plikter også å informere om andre endringer som kan ha betydning for vedtaket.

Dersom du unnlater å informere NAV om endringer som har betydning for vedtaket kan urettmessig sosialhjelp bli krevd tilbake.

Klart språk:

Du må informere oss:

- hvis du har endringer i inntekt/formue og sivilstatus
- om andre endringer som kan ha betydning for vedtaket

Hvis du ikke informerer NAV om endringer som har betydning for vedtaket, kan NAV kreve at du betaler tilbake sosialhjelp.

U

Utprøving av arbeidsevne

Gammelnavsk:

Kjernen i tiltaket skal være en helhetlig kartlegging av deltakers nåsituasjon knyttet til deltakers evne til deltagelse i arbeidslivet. Utprøving av arbeidsevne skal som hovedregel inngå som del av kartleggingen. Kartleggingen skal ta utgangspunkt i NAV sin bestilling og bygge på annen relevant dokumentasjon knyttet til deltaker.

Klart språk:

Det viktigste med tiltaket er å finne ut hvor mye du kan jobbe. Kartleggingen skal bygge på informasjon fra NAV og annen relevant dokumentasjon.

V

Veiledende satser

Gammelnavsk:

Vi har vurdert inntektene og utgiftene dine etter Stedby kommunes veiledende satser til levekostnader. Dette er satser som skal sikre en forsvarlig og nøktern standard. Etter vår beregning har du inntekter nok til å dekke utgiften i sin helhet. Hvis du ikke kan dekke hele beløpet på én gang kan du be om en ned-betalingsavtale med tannlegen din.

Klart språk:

Vi har vurdert inntektene og utgiftene dine etter Stedby kommunens bestemmelse for levekostnader. Disse pengene skal sikre at du kan leve etter en enkel standard. Vi har beregnet at du har inntekter nok til å betale hele utgiften selv. Hvis du ikke kan betale hele beløpet, kan du be tannlegen din om en avtale for å betale over en lengre periode.

V

Vesentlig

Gammelnavsk:

Det er en forutsetning at du deltar på avtalte tiltak i vedtaksperioden. Planen kan endres etter avtale mellom deg og din veileder på NAV. Programmet er fulltid, og vesentlig fravær kan medføre stans av deltakelsen i kvalifiseringsprogrammet.

Klart språk:

Det er et krav at du skal delta på avtalte aktiviteter. Planen kan endres etter avtale mellom deg og din veileder på NAV. Programmet er på fulltid, og har du høyt fravær kan du bli stoppet i å delta i kvalifiseringsprogrammet.

Vilkår

Gammelnavsk:

Vilkår: Møt på Jobsentralen. Stønad til livsopphold utbetales ukentlig, der stønaden reduseres dersom oppmøte uteblir.

Klart språk:

Dette må du gjøre:

- Møte på Jobsentralen.

Stønaden reduseres hvis du ikke kommer. Stønad til levekostnader betales hver uke.

Y

Ytelse

Gammelnavsk:

Du skal gjøre gjeldende andre økonomiske rettigheter, slik som å søke andre yteler fra NAV, Husbankens bostøtte og realisere formue.

Klart språk:

Dersom du kan forsørge deg på annen måte, skal du det. Eksempler på dette kan være å søke andre stønader fra NAV, bostøtte fra Husbanken, eller realisere formue. Det kan bety at du må selge noe du eier.

Ytes

Gammelnavsk:

Sykepenger ytes til den som er arbeidsufør på grunn av en funksjonsnedsettelse som klart skyldes sykdom eller skade. Arbeidsuførhet som skyldes sosiale eller økonomiske problemer o.l., gir ikke rett til sykepenger.

Klart språk:

Hvis du er arbeidsufør på grunn av funksjonsnedsettelse, kan du ha rett til å få sykepenger. Det gjelder bare ved sykdom eller skade.

NAVs standard for språk og formidling bygger på tre hovedprinsipper

Vi skal uttrykke oss slik at alle forstår

Språket vårt skal inkludere og involvere brukerne slik at de forstår sine rettigheter og plikter og blir klar over egne muligheter til utdanning og arbeid. Språket vårt skal være fritt for fremmedord og vanskelige ord og begreper. Lover og regler skal forklares på en enkel og forståelig måte. Brukerne skal forstå innholdet i teksten første gang de leser den, være trygge på det de leser, og slippe å kontakte oss for å få avklart om de har forstått det vi formidler.

Vi skal ha det samme språket i alle kanaler

Språket vårt skal være gjenkjennelig, uansett kanal. Vi skal bruke de samme ordene og begrepene i selvbetjeningsløsningene, i vedtakene, på SMS og på nav.no. Brukerne skal oppleve oss som ett NAV som kommuniserer sammenhengende og helhetlig.

Vi har dobbelt eierskap til tekstene

Fagavdelingene eier innholdet, mens kommunikasjonsavdelingen eier språket og formidlingen. Nye tekster, og tekster som skal forbedres, skrives i samarbeid mellom kommunikasjonsavdelingen og fagmiljøene. Fagavdelingene har selv ansvaret for å forbedre sine egne tekster, men kommunikasjonsavdelingen kan også ta initiativ til dette. På denne måten sikrer vi klart språk og faglig korrekt innhold i alle kanalene.

Litt om lover og paragrafer

Mange av avsnittene vi har forenklet inneholder henvisning til lover og paragrafer. Vi har i de aller fleste tilfeller tatt dette helt ut av forslaget til forenkling. Dette har vi gjort fordi NAVs språkretningslinjer sier at henvisninger til loven som hovedregel skal komme sist i vedtaket. Når det står lovhenvisninger andre steder, skal disse altså flyttes til slutten av vedtaksbrevet.

Det gammelnavske uttrykket «i medhold av» viser direkte til loven. Derfor har vi tatt med lovhenvisningen i forenklingen vår av dette uttrykket.

Dette sier NAVs språkretningslinjer om henvisning til lover:

Vi innleder aldri et avsnitt med å henvisе til loven.

Vi forklarer lovens viktigste poenger, men gjengir aldri lovteksten når vi skriver vedtak, arbeidsevnevurderinger eller informasjon på nav.no.

Deretter forteller vi hvorfor han eller hun har rett eller ikke rett til det som det er søkt om. Til slutt oppgir vi hvilken paragraf vi har brukt.

Når vi følger disse retningslinjene, blir rekkefølgen i vedtakene våre slik:

- Vi forklarer loven og hva som kreves for å ha rett til å få det man har søkt om.
- Faktum i den konkrete saken
- Konklusjon, det vil si om brukeren har rett eller ikke rett til det som det er søkt om.
- Til slutt: vedtaket er gjort etter [eksempel: folketrygdloven] §

Notater – nynavnske forslag

Notater – nynavnske forslag

Stikkordsliste

A

Angående	4
Arbeidsevne	18

K

Klageadgang.....	10
Krav på	10

B

Befinne seg	7
Byrdefull	17

L

Legge til rette	16
Lovstridig	12

D

Dekke	4
-------------	---

M

Med mindre	13
Medføre	16
Mottaker	13

E

Etterskuddsvis	5
----------------------	---

N

Nedsatt arbeids- og inntektsevne.....	11
---------------------------------------	----

F

Fortielse	5
Forutsetninger	6
Forutsette	6
Fremkomme	7

O

Oppgjøret	11
-----------------	----

G

Gjøre oppmerksom på	7
Gå frem av	8

S

Skjønnsmessig	12
Stille krav	12
Subsidiær ytelse	13
Særskilt	13

H

Hensiktsmessig.....	6
Hjemmel	14

T

Ta sikte	14
Tale imot	13
Tannbehandlingsoverslag	14
Tilrettelegge	16
Tilsi	15
Tilstrekkelig	15
Tiltakskonsulent	16

I

I medhold av	8
Innsyn	9
Iverksetting	9

U

Uforholdsmessig	17
Underrette	11
Unnlate	17
Utprøving av arbeidsevne	18

V

Veiledende sats	18
Vesentlig	19
Vilkår	19

Y

Ytelse	20
Ytes	20

ARENDAL
VOKSENOPPLÆRING

